

EEN SLAAPPLAATS VAN TURKSE TORTELS

Jelle Harder

In de winter van 1981-1982 was het Paul van der Poel en schrijver dezes opgevallen dat er in de Radiostraat te Hilversum regelmatig Turkse Tortels sliepen. Besloten werd om samen met Jaap Mekel dagelijks deze vogels op de slaappleats te gaan tellen.

Hoewel het natuurlijk alweer een tijdje geleden is dat deze tellingen zijn uitgevoerd blijven de gegevens altijd waardevol. Eventuele andere, volgende tellingen zou je ermee kunnen vergelijken. Toen echter met de uitwerking van de notities werd begonnen bleken de tellingen van Jaap Mekel onvindbaar. Dit verslagje is derhalve gebaseerd op 14 tellingen van Paul en 10 tellingen van mijzelf.

Methode

In de Radiostraat waar de tellingen zijn uitgevoerd staan 23 straatbomen. De boomsoort is een cultuurvariëteit van de haagbeuk. Leeftijd circa 35 jaar. Ze staan in één lange rij over een lengte van 260 meter, vanaf de Kamerlingh Onnesweg tot het parkeerterreintje van Philips (is ongeveer halverwege de Radiostraat bij nummer 12). De onderlinge afstand tussen de bomen bedraagt zo'n 11 meter.

Aanvankelijk werd er tijdens de eerste vier tellingen alleen het totale aantal Turkse Tortels genoteerd. Daarna is er per telling opgeschreven welke aantallen er in iedere boom zaten.

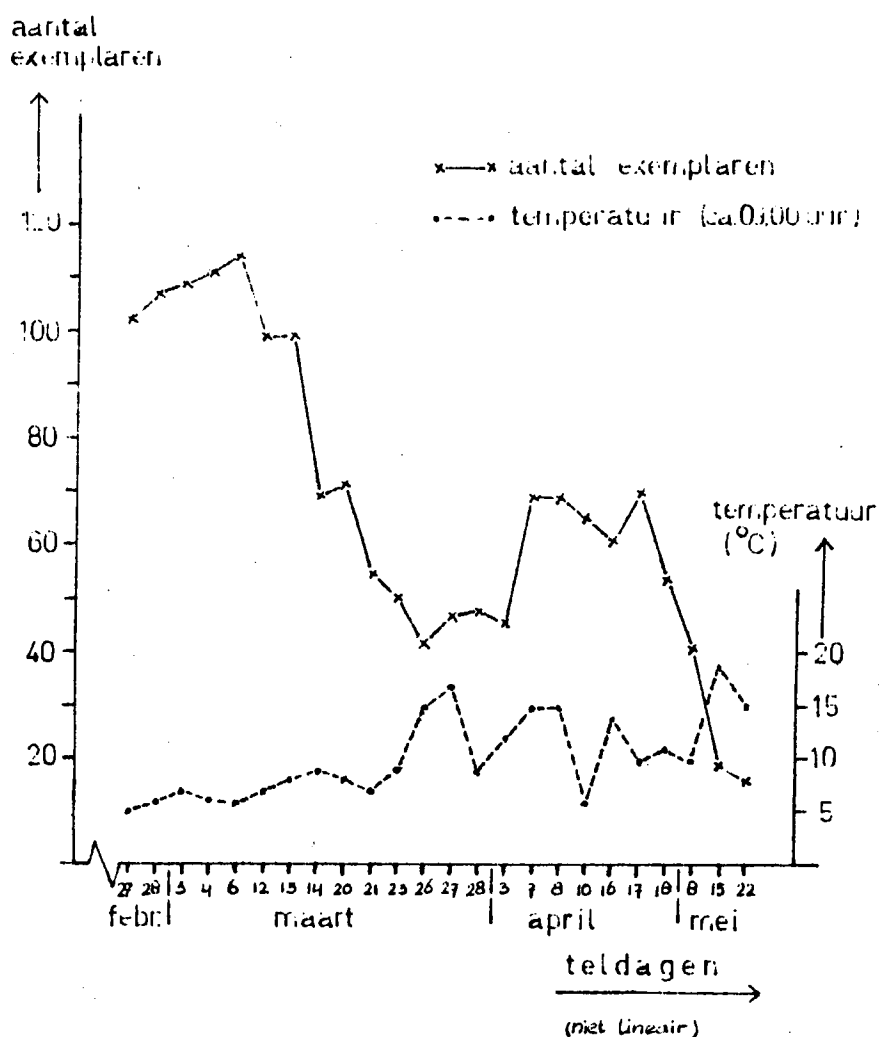
De eerste telling vond plaats op 27 februari 1982 en de laatste op 22 mei 1982.

De beste tijd om te tellen is vanaf een half uur voor het donker is totdat je door de duisternis niet meer kunt tellen. Uiteraard verloopt het aanvangstijdstip in de loop van de winter en het voorjaar. Zo begonnen de eerste bezoeken eind februari om circa 18.00 uur, begin maart om circa 18.30 uur, begin april om circa 20.30 uur, begin mei om circa 21.00 uur en de laatste op 22 mei om 21.30 uur. De duur der tellingen varieerde van tien minuten tot een half uur. Vooral toen het blad aan de bomen kwam vergde een telling meer tijd.

Resultaten

Tijdens de tellingen werden behalve notities over het aantal Turkse Tortels ook enkele zaken over het weer genoteerd. In het algemeen was het weer bij de tellingen goed en van weinig invloed op de bepaling van het aantal vogels. In figuur I is een overzicht gegeven van het totale aantal Turkse Tortels per teldatum. Ook het verloop van de temperatuur is hierin verwerkt (temperatuurgegevens van G. Heise).

Figuur I: verloop aantal Turkse Tortels en de temperatuur per teldatum

De hoogste aantallen werden vastgesteld in eind februari en begin maart. Op 6 maart werden 114 Turkse Tortels geteld. Daarna daalde het aantal in drie weken naar 42 exemplaren op 26 maart. In dezelfde periode steeg de temperatuur. Vervolgens zakte de temperatuur weer wat en werd het aantal Turkse Tortels weer groter op de slaappleaats. Na 17 april nam het aantal vogels opnieuw verder af, terwijl de temperatuur eerst gelijk bleef en later steeg. Uit deze waarnemingen kun je dus voorzichtig concluderen dat er een relatie kan zijn tussen de temperatuur en het aantal vogels op de slaappleaats. Overigens wordt de afname van het aantal Turkse Tortels ook beïnvloed doordat de tortels zich meer over de wijk verspreiden om hun broedterritoria weer in te nemen.

Om er achter te komen of er ook voorkeur bestond voor bepaalde bomen werd per boom het aantal tortels genoteerd. In onderstaande tabel I is het totale aantal exemplaren per boom weergegeven over 20 tellingen. M.a.w. van deze teldagen werden per boom de resultaten bij elkaar opgeteld.

Tabel 1: totaal aantal exemplaren per boom over 20 tellingen

boom no.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
aantal ex.	-	-	1	27	25	-	18	36	-	33	81	19	4	28
boom no.	15	16	17	18	19	20	21	22	23					
aantal ex.	176	148	123	222	70	154	39	-	-					

Over het algemeen is de kroon van alle bomen goed ontwikkeld en vrij dicht. Uitzonderingen hierop zijn de boomnummers 1, 2, 6 en 13. Dit zijn vrij kleine bomen. Aan de resultaten is dit ook direct te zien. De boomnummers 3, 9, 22 en 23 zijn normaal ontwikkelde bomen. De reden waarom daar geen vogels in slapen is niet duidelijk.

De beste slaaphomen blijken de nummers 15 tot en met 20 te zijn. Tussen half maart en half april sliepen hier 70-90% van de getelde Turkse Tortels. De allerbeste boom was nummer 18. Hierin werden bij iedere telling, ook die in mei, Turkse Tortels aangetroffen.

Het hoogste aantal exemplaren in één boom bij één telling bedroeg 28 in boomnummer 19 op 6 maart. Goede tweede was hierbij boomnummer 18 op 10 april 1982 met 25 exemplaren.

Ook voor een klein aantal Spreeuwen bleken de bomen als slaappleaats dienst te doen. Opvallend is dat alle getelde Spreeuwen zich in de boomnummers 15 tot en met 20 bevonden. De aantallen schommelden tussen de 12 en 19 exemplaren. Op 8 mei was er een uitschieter met 37 exemplaren en op 22 mei werd er nog één Spreeuw geteld.

Tenslotte nog iets over de mensen die in de Radiostraat wonen. Zij worden er in de herfst, winter en voorjaar mee geconfronteerd dat de Turkse Tortels nogal wat uitwerpselen deponeren op de geparkeerde auto's en de trottoirs. Sommige bewoners verjagen daarom de duiven wel eens met behulp van een bezem. Het resultaat is dan dat de duiven een boom verder gaan zitten. Ook is er een geval bekend waarbij iemand met een windbuks op de tortels geschoten heeft. Gelukkig zijn er ook positieve reacties: "ze moeten toch ergens zitten" en "ik vind het wel een leuk geluid wat deze vogels maken". Momenteel, november 1985, wordt de slaappleaats nog steeds gebruikt door de Turkse Tortels.